

Musikk og samspill i barnehagen

Hvordan påvirker musikkaktiviteter samspillet og fellesskapet mellom de yngste barna i barnehagen?

Heidi Kristine Andreassen

Kandidatnummer: 18

Bacheloroppgave

BCBAC3900

Trondheim, April 2022

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innhold

1.0 Innledning.....	3
2.0 Metode.....	4
2.1 Valg av metode.....	4
2.2 Valg av informanter	5
2.3 Gjennomføring av observasjoner	6
2.4 Gjennomføring av intervju	6
2.5 Analysearbeid.....	7
2.6 Metodekritikk	7
2.7 Etikk	8
3.0 Teori	9
3.1 Musikalske begreper og lek.....	10
3.2 Sentrale begreper og relevansen til musikk.....	13
3.3 Småbarn.....	16
4.0 Analyse og drøfting	18
4.1 Musikkens plass i barnehagen.....	18
4.2 Musikk og samspill	20
5.0 Oppsummering og avslutning	26
6.0 Litteraturliste	28
7.0 Vedlegg	30
7.1 Informasjon- og samtykkeskjema	31
7.2 Intervjuguide	33

1.0 Innledning

Det var vanskelig å finne ut hva jeg skulle skrive om i begynnelsen av bachelorperioden, og å finne motivasjon til å begynne. For å finne tema tenkte jeg gjennom tidligere praksisperioder og timer på skolen. Ved å tenke tilbake på andre praksisperiode ble jeg inspirert. I praksis andre året mitt på høyskolen observerte jeg nemlig flere ganger at voksne satte i gang musikkaktiviteter på avdelingen. Ofte når en musikkaktivitet oppsto med noen få barn, begynte det å strømme flere til. Barna smilte til hverandre, danset sammen, lo, og deltok hjertelig i aktiviteten den voksne satte i gang. Det er disse observasjonene som har inspirert meg til å skrive om temaet musikk og samspill.

I tillegg til å være et interessant og givende fag på skolen, er musikk noe som alltid har stått meg nært. Jeg elsker å lytte til musikk, lære meg nye instrumenter og synge. Hvis jeg er nedfor tyr jeg gjerne til musikk, enten ved å spille ukulele eller piano, ved å synge, eller bare lytte. Dette gjør jeg både hvis jeg ønsker å dvele ved tankene mine, men også for å komme i bedre humør. Musikken skaper stemninger, kan virke oppmuntrende, trist og energigivende. Gjennom barne- og ungdomsårene mine er musikk noe som har gjort at jeg har blitt inkludert i flere fellesskap. Jeg har gått i kor fra jeg var seks år gammel, til jeg ble sytten, noe som har gitt meg gode venner og fine opplevelser sammen med andre med like interesser. Det var også gjennom musikk at jeg møtte min beste venninne. Vi møttes i friminuttene på ungdomsskolen, og sang sammen hver gang vi kunne. Sang er fortsatt noe som betyr mye for oss begge.

Ifølge rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.50) kan «opplevelser med kunst og kultur i barnehagen legge grunnlag for tilhørighet [...]». Rammeplanen sier også at «barnehagen skal motivere barna til å uttrykke seg gjennom musikk [...]» (s.52). Dette viser hvor viktig kunstfagene er i barnehagen, og i livet generelt. Musikken er noe som kan skape et fellesskap blant barna. Det er noe jeg selv har erfart i min barne- og ungdomstid, og som har betydd mye for meg i oppveksten. Det er observasjoner av slike fellesskap som har inspirert min problemstilling;

Hvordan påvirker musikkaktiviteter samspillet og fellesskapet mellom de yngste barna i barnehagen?

2.0 Metode

Metodekapittelet handler om fremgangsmåten jeg har valgt å bruke i innsamlingen av datamaterialet. Det er to hovedtyper metode; kvalitativ og kvantitativ. Kvantitativ metode vektlegger tall og utbredelse. Det er basert på diagrammer og statistikker, og har en deduktiv tilnærming. Dette vil si at man går fra teori til empiri, for eksempel ved hypotesetesting. Kvalitativ metode går mer i dybden av forskning, og vektlegger betydning. Slik metode kan gi innsikt i menneskelige uttrykk eller handlinger. Intervju og observasjon er eksempler på kvalitative metoder som er utbredt. Disse metodene baserer seg på subjekt-subjekt-forhold mellom den som forsker og den som er informant (Bergsland & Jæger, 2018, s.66). Dette vil si at jeg som forsker, og mine informanter, påvirker forskningsprosessen gjensidig. Ved kvalitativ metode presenteres forskningen i form av tekst, og ikke tabeller eller diagrammer. En slik metode har også en induktiv tilnærming, i motsetning til kvantitative metoder. Induktiv tilnærming vil si at man trekker slutninger fra empiri til teori. Man søker ny kunnskap på områder hvor det er liten forhåndskunnskap (Bergsland & Jæger, 2018, s.66-67).

2.1 Valg av metode

I innsamlingen til denne bacheloroppgaven har jeg valgt å ta i bruk to kvalitative metoder: observasjon og intervju.

En grunn til at jeg har valgt observasjon er at jeg har gode erfaringer med dette som metode, og det var observasjoner som inspirerte temaet for oppgaven. Jeg ønsket å undersøke hvordan musikken påvirker de yngre barnas samspill, og observasjon er «velegnet til å studere samhandling mellom mennesker» (Bergsland & Jæger, 2018, s.73). Dermed har denne metoden blitt ganske sentral i min datainnsamling. I etterkant av observasjonene, skrev jeg praksisfortellinger som beskriver musisering i barnehagen. Praksisfortellinger er en metode som brukes mye i barnehagen, og den har høy profesjonsrelevans. Slike fortellinger «handler om avgrensede situasjoner, der samspillet mellom deltakerne er framstilt detaljert og personlig, slik det arter seg for fortelleren» (Birkeland, 1998 i Frønes, 2019, s.97).

Intervju er en metode jeg har valgt fordi det er mye å lære fra de med mer erfaring innen profesjonen. Det er også interessant å få flere perspektiver på barnas musiske samspill. Intervju er en samtale mellom forsker og informant om et tema av felles interesse, og begge har innflytelse på hvordan samtalen forløper. I en intervjuprosess blir man medskaper av datamateriale, da man har påvirkning på hvordan informanten forteller sin historie. Vi kan styre samtalen i en viss retning med spørsmålene vi stiller som forsker, noe jeg må være klar

over når jeg gjennomfører intervjuene. Intervju og observasjon er metoder som utfyller hverandre, og som kan gi bedre data enn en av metodene alene (Bergsland & Jæger, 2018, s.72-73). Jeg har utført observasjoner, for deretter å ha intervjuer, slik at jeg har egne erfaringer å stille spørsmål ut ifra i løpet av intervjuet. På denne måten har også de som blir intervjuet nylige erfaringer de kan dra nytte av når de svarer. Vi får et felles observasjonsgrunnlag.

2.2 Valg av informanter

Det var viktig for meg å se problemstillingen fra flere perspektiver, slik at det ikke bare ble mine egne meninger jeg fremstilte i oppgaven. Det er mye kompetanse i barnehagen, både innenfor musikk og pedagogikk. Jeg ønsket å intervju to ansatte fra småbarnsavdelingen jeg har observert på, for å finne ut hva deres holdning er til musikk og hvilke observasjoner de selv har gjort når det kommer til barn og deres samspill under musikkaktiviteter.

Informant A er en pedagog som arbeider med de eldste småbarna på avdelingen. Han har arbeidet som barnehagelærer i 8,5 år, og har mye personlig erfaring innen musikkfaget. Jeg kjenner til informant fra en praksisperiode i mitt andre år på Dronning Mauds Minne Høgskole, og det er en jeg hadde et godt forhold til. Han ble spurt om å være informant ettersom han arbeider i barnehagen jeg har observert i, og det er den barnehagen som inspirerte hele oppgaven. I tillegg til dette har han mye kompetanse når det kommer til instrumenter, noe som kommer godt med i musikkaktiviteter. Han blir dermed sentral i slike observasjoner, og er en velegnet kandidat.

Informant B er barnehagelærer på samme avdeling som informant A, men var ukjent for meg da jeg begynte å observere der. Hun ble ferdig med masterutdanningen sin i fjor, og har jobbet snart et år i barnehagen, som gruppeleder. Før dette har hun jobbet som assistent i noen år. I løpet av min observasjonsperiode har hun vært sentral i flere observasjoner, spesielt rundt fruktmåltidet, og hun har initiert flere musikkaktiviteter med barna i spisetiden. På grunn av dette egner hun seg som informant i oppgaven.

Barnehagen har to avdelinger, med fem barnegrupper og 17 ansatte. To av barnegruppene er småbarn, og det er disse 24 barna jeg har observert. Observasjonene foregikk over syv dager, fra 13.45-16.00. Disse ble delt på to omganger; fire dager i begynnelsen av mars, og tre dager i midten av mars. Slik ble det fordi jeg ble smittet av korona og måtte holde meg hjemme da jeg ble slått ut med symptomer en god stund. I fruktmåltidene var jeg for det meste sammen med halve gruppa, 2-3 åringene, men ellers var alle småbarna blandet og jeg fikk se dem

sammen. Avdelingen har tre gitarer, og piano i to av rommene. I tillegg til dette har de andre instrumenter som rytmeegg, tamburin, djembetrommer, bjeller og triangel. Det er en barnehage som har fokus på forming, drama, fysisk aktivitet, matglede og *musikk*, noe som gjør at jeg kan få mange observasjoner av musikkaktiviteter i løpet av tiden min der. Min tidligere erfaring med denne barnehagen er at de har mye kunstfaglig aktivitet, og dermed egner den seg til å undersøke min problemstilling i musikkfaget.

2.3 Gjennomføring av observasjoner

I forkant av datainnsamling spurte jeg når det passet best å komme i barnehagen, og jeg startet mine observasjoner første uka i mars. Med unntak av to deltakende observasjoner i løpet av observasjonsperioden, satt jeg for det meste i nærheten av musikkaktivitetene når de foregikk. Jeg gikk rundt med notatbok og penn, satte meg ned i nærheten når det oppsto musikkaktiviteter, og skrev mine observasjoner i boka. Så fort jeg kom hjem fra barnehagen hver dag, etter to timer med observasjoner, satte jeg meg ved PC-en og skrev ned observasjonene som praksisfortellinger. Observasjonene varierte i lengde, på alt fra fem minutter til nesten en time, og det var flere forskjellige musikkaktiviteter som ble gjennomført på de dagene jeg var i barnehagen.

2.4 Gjennomføring av intervju

Intervjuene ble gjennomført i etterkant av observasjonene, noe som ga meg god tid til å lage en intervjuguide. Det ga meg også observasjoner som jeg kunne ta utgangspunkt i til spørsmålene. Jeg sendte intervjuguiden med informasjon og tema, i tillegg til alle de tenkte spørsmålene, cirka en uke i forveien av intervjuene. På denne måten fikk informantene tid til å forberede seg om de ønsket det. Samtidig spurte jeg når det passet best for dem å møtes, om de ønsket at jeg kom til barnehagen, eller om det passet best på nett. Barnehagehverdagen er uforutsigbar og travel, og jeg ønsket å gjøre meg tilgjengelig for dem.

Begge intervjuene ble gjennomført på møterommet i barnehagen, to dager etter hverandre. Det var satt av 30-60 minutter for hvert intervju, og dette var tilstrekkelig med tid. Jeg opplevde flyten i intervjuene som god, og de var preget av dialogiske samtalemønstre, noe jeg ønsket. Intervjuene var gode og informative, og jeg fikk positive tilbakemeldinger i etterkant.

2.5 Analysearbeid

I analyse- og drøftingsdelen av oppgaven skal jeg benytte meg av temasentrert analyse. Johannesen, Tufte og Christoffersen (2016, s.29) skriver at data må analyseres og tolkes, og at kvalitative data gjerne analyseres ved å bearbeide og tolke tekst. Temaanalyse setter søkelys på ulike temaer som kommer frem i datainnsamlingen. Jeg kommer til å gå i dybden av temaene og sammenligne datamaterialet fra observasjoner og intervju med teori jeg har lest. På denne måten kan jeg utvikle en dypere forståelse for temaene, noe som er formålet med temasentrert analyse (Thagaard, 2018, s.171).

2.6 Metodekritikk

2.6.1 Pålitelighet

Man kan fastslå påliteligheten i en kvalitativ undersøkelse ved å stille spørsmålet om andre ville fått samme resultat om de hadde gjennomført datainnsamlingen. Som forskere skal vi ideelt sett være nøytrale og objektive, etter positivistisk tradisjon. Dette er fordi vår subjektivitet, egne holdninger og engasjement kan ses som støy, og kan påvirke resultatene i forskningen. Det er derimot umulig å være helt nøytral og objektiv i en datainnsamling, noe som er innforstått i den fortolkende tradisjon, som kvalitativ forskning er basert på. Mitt ståsted og engasjement som forsker kan bli sett på som støy, men det kan også være en ressurs (Tjora, 2010, s.122).

Jeg vil se på mitt utgangspunkt og engasjement for datainnsamlingen som en ressurs, da jeg har kompetanse innenfor musikkfaget fra før, og interesserer meg veldig for emnet. Jeg har også hatt to av mine praksisperioder på småbarnsavdeling, som er relevant ettersom det er på småbarnsavdeling jeg har valgt å gjennomføre min datainnsamling. I tillegg har jeg tilegnet meg mye kunnskap om de ulike temaene i løpet av utdanningen min ved Dronning Mauds Minne Høgskole. Min kompetanse og tidligere erfaring har gjort at jeg har kunnet utarbeide relevante spørsmål til intervjuene, og har ført til at jeg har kunnet fokusere på spesifikke ting i analyse- og drøftingskapittelet.

Noe som kan være med på å *svække* påliteligheten av datainnsamlingen er at jeg kjenner ene intervju-informanten og noen av de eldre barna på småbarnsavdelingen fra før. Jeg tror derimot at dette har vært med på å skape en bedre flyt i intervjuet, og at det lot meg komme nærmere på barna uten at de følte seg utrygge rundt meg. Underveis i intervjuet tok jeg notater av det som ble sagt, og brukte forkortelser for å gjøre det lettere for meg selv. Dette kan ha vært noe som distraherer meg fra intervjuet, men jeg skriver fort, og føler fortsatt at det

var en god flyt i samtalen mellom meg og informantene. I etterkant av intervjuene renskrev jeg notatene mine, og tilbød meg å sende dem transkripsjonene for å se over.

2.6.2 Gyldighet

Det er viktig å være klar over at dataen jeg samler inn som forsker ikke er selve virkeligheten, men representasjoner av den. Spørsmålet man må stille er hvor god *min* representasjon er av fenomenet jeg har samlet inn data om (Johannesen, et.al., 2016, s.66). Tjora (2010, s.179) skriver at gyldigheten i en undersøkelse kan testes ved å se om man får svar på det man ønsket gjennom datainnsamlingen. Den viktigste gyldighetskilden er at forskningen er preget av faglighet, og har forankring i annen relevant forskning.

I forkant av intervjuene jeg gjennomførte satte jeg meg inn i teori om temaene småbarn, musikk, glede, lek, samspill, fellesskap og tilhørighet. Dette er alle viktige temaer som jeg kommer til å redegjøre for i teorikapittelet. Forskningen jeg gjorde på forhånd ga meg et godt utgangspunkt når det kom til å konstruere spørsmål som kan gi svar på problemstillingen min.

Min egen erfaring med datainnsamling fra tidligere er også noe som er med på å påvirke gyldigheten av bacheloroppgaven. I studieløpet mitt på Dronning Mauds Minne Høgskole har jeg fått mye erfaring med observasjoner, da dette er noe vi har fått beskjed om at skal ligge i ryggmargen til barnehagelærere. Det brukes daglig og har høy relevans i yrket. Jeg har også gjennomført intervjuer tidligere, noe som kan påvirke flyten i samtale, og som gjorde at jeg følte meg tryggere og mer komfortabel i situasjonen. Jeg tror, på grunn av dette, at det var det lettere for meg å komme med oppfølgingsspørsmål og holde på en samtale med informantene mine.

2.7 Etikk

I forskning får virksomheten vår konsekvenser for andre mennesker, og forskning må dermed «bedømmes ut fra etiske standarder» (Johannesen, et.al., 2016, s.83). Det er tre hovedprinsipper som må vurderes når det kommer til etiske hensyn i forskning: informert samtykke, konfidensialitet og konsekvenser. Informert samtykke handler om hvorvidt informantene er klar over hva de samtykker til. I forkant av datainnsamling sendte jeg ut et informasjons- og samtykkeskjema til barnehagen. Dette skjemaet hadde informasjon om mine mål med undersøkelsene, når datainnsamlingen senest skulle avsluttes, og hvilke rettigheter de hadde som informanter (Bergsland & Jæger, 2014, s.83-84). Rettighetene innebar at de kunne trekke seg fra datainnsamlingen når som helst uten at det ville få konsekvenser for

dem. Dersom de skulle velge å gjøre dette, måtte jeg ha slettet alt av informasjon jeg hadde oppsamlet.

Det andre prinsippet er konfidensialitet. Dette omhandler de personlige dataene som kan avsløre informantens identitet. I min datainnsamling har jeg ikke skrevet ned noen navn på steder eller personer, og jeg har anonymisert alt av hensyn til personvern – også i egne notater. Det siste prinsippet, konsekvenser, vurderes «med hensyn til mulig skade som kan påføres informantene» (Bergsland & Jæger, 2014, s.85). Det omfatter også hvorvidt de kan oppleve fordeler ved å delta i prosjektet. I intervjuene stilte jeg spørsmål om hvordan min tilstedeværelse har påvirket deres praksis i barnehagen. Informant A svarte at han synes det var ekstra morsomt å ha musikkaktiviteter, ettersom jeg var der for å observere. «Du ga meg jo mye tilbakemelding underveis, og gjorde meg bevisst ting som skjedde – både ting jeg så selv, men også ting jeg ikke så. Blir jo ekstra artig å holde på med det. Hadde vi kollegaer gitt hverandre slike tilbakemeldinger oftere hadde det kanskje blitt en bedre kultur for det» sier han. Informant B svarte at hun syntes min tilstedeværelse har påvirket musikkpraksisen til det bedre. Hun har blitt mer observant og tenker mer over sin egen praksis og hvilken plass musikk burde ha i barnehagehverdagen. Jeg fikk også positive tilbakemeldinger i etterkant, og fikk vite at informant B følte seg inspirert.

3.0 Teori

«Hvordan påvirker musikkaktiviteter samspillet og fellesskapet mellom de yngste barna i barnehagen?»

Det er noen temaer som står tydelig frem i denne problemstillingen; musikk, samspill, fellesskap og de yngste barna. Det er derimot også andre temaer som er relevante for å finne ut hvordan musikken påvirker barnas samspill. I første del av teorikapittelet vil jeg dekke begrepene musikk, musisering, musikalske grunnelementer og lek. Musikk er det overordnede temaet for hele oppgaven, og er dermed ganske sentralt å gjøre rede for. Her vil jeg presentere ulike definisjoner av begrepet musikk, og tydeliggjøre hva jeg mener når jeg bruker begrepet videre i oppgaven. Deretter skal jeg gå inn på begrepene musisering og musikalske grunnelementer. Begrepet musisering vil bli tatt i bruk flere ganger i oppgaven, da også dette er sentralt i en oppgave om musikkaktiviteter, og musikalske grunnelementer er et begrep som er relevant for drøftingskapittelet. Til slutt i første del skal jeg gjøre rede for lekens kjennetegn, og hvorfor dette temaet er relevant i en oppgave om musikk.

I neste del av teorikapittelet skal jeg gå inn på begrepene samspill, fellesskap, tilhørighet og glede, og relevansen for musikktemaet. Samspill, fellesskap og tilhørighet har jeg valgt å sette sammen, da det gjerne er i samspill vi kan kjenne på tilhørighets- og fellesskapsfølelsen. På grunn av dette brukes begrepene ofte i sammenheng med hverandre. Etter disse begrepene skal jeg gå inn på temaet glede, som vi kan kjenne på i samspill med andre. I siste del skal jeg dekke temaet småbarn, og ta for meg paradigmeskiftet og barnas væremåte. Disse temaene vil alle være sentrale og mye brukt i drøftingskapittelet, og dermed er det viktig at de presenteres her, så vi får en forståelse for dem.

3.1 Musikalske begreper og lek

3.1.1 Musikk

Ifølge Hungnes (2007, s.45) kan musikk defineres på ulike måter. Det kan ses på som objektivt, der man beskriver musikk som en sammensetning av toner som har frekvens, amplitude og klangfarge. Man kan også se musikken som subjektiv, noe som setter søkelyset på følelser, opplevelser, uttrykk og inntrykk musikken gir. Ut ifra dette synspunktet er musikken «et språk som man kan uttrykke sin kroppslighet, indre liv og følelser gjennom» (Stige, 1995 i Hungnes, 2007, s.45). Et tredje synpunkt er at musikken er noe intersubjektivt, som vil si at det er en form for kommunikasjon og sosial identitet. Vist (2012, s.193) skriver at musikkopplevelser kan omfatte «lytting, utøving og skaping av musikk, gjerne også dans».

Det er altså flere måter å se musikk, og ikke bare én er riktig. Når jeg bruker ordet musikk videre i denne oppgaven, kan vi se begrepet som helhetlig. Det vil omfatte sang, nynning, dans, lytting og spilling på instrumenter. Jeg ser musikk som objektivt, subjektivt og intersubjektivt, og som noe vi gjør. Å utelate en av barnas mange måter å utøve musikk på, i observasjonene, ville vært synd.

3.1.2 Musisering

Sæther (2019, s.9) trekker frem Christopher Smalls beskrivelse av musikk. Han skapte det nye begrepet *musicking* for å uttrykke at musikk ikke er et substantiv, men et verb. Musikk er noe vi *gjør sammen*. «Music is not primarily a thing or collection of things, but an activity in which we engage. One might say that it is not properly a noun at all, but a verb» (Sæther & Angelo, 2019, s.10-11). Ifølge Small skaper opplevelser med musikk relasjoner der vi er i flyt sammen, og kommunikasjonen går lett. Small ser musikk som en aktivitet i et fellesskap som skaper mening. Det oppfatter ikke bare å utøve musikken, men å danse, lytte, komponere og øve (Kulset, 2018, s.44).

Musisering kan ses på som en kommunikasjonsmetode der vi bruker stemmeleie, ansiktsuttrykk og gjensidige bevegelser. Dette gjør at vi er lettere å forstå, og vi kan holde på oppmerksomheten til den vi samtaler med lengre (Kulset, 2018, s.43). Kulset skriver også at alle mennesker er musikalske, og at musisering er noe som er avgjørende for vår evne til å forme tilknytninger, til å kjenne gruppefølelse og inkludering (Kulset, 2018, s.14-15). Bjørkvold definerer musisering som *å gjøre musikk*, noe som kommer veldig nært Smalls begrep *musicking* (Bjørkvold, 2007). Ved å se slik på begrepet blir det veldig mangfoldig, og kan omfatte mange synonymer, som synging, dansing, nynning og spilling. Det er denne definisjonen av begrepet jeg vil ta i bruk videre i oppgaven.

3.1.3 Musikalske grunnelementer

Jeg har valgt å trekke frem fire grunnelementer i denne delen av teorikapittelet, ettersom det er disse som blir fremtredende i observasjoner jeg har gjort. Disse elementene er *tonehøyde*, *dynamikk*, *rytme* og *tempo*. Når det kommer til *tonehøyde* snakker vi om toner som kan være både lyse og mørke. Vi kan variere stemmen ved å snakke med mørk eller lys stemme, noe barn gjør i frilek når de improviserer med tonehøyder. Blant annet ved å lage lydene til en ambulanse eller en politibil (Sæther, 2017, s.88, Sæther, 2019, s.24). *Dynamikk* handler om forandringer i lydstyrke. Her skiller man mellom sterkt og svakt, og det kan brukes til å gi musikk liv og spenning. Man kan veksle mellom å synge eller snakke med hvissing, roping eller noe midt imellom. Det kan være en gradvis eller brå endring i dynamikk. Dynamikk kan også brukes til å fremkalle humor, ved at man synger kjente sanger på uvante måter (Sæther, 2017, s.88, Sæther, 2019, s.28-29).

Rytme er det som utgjør motoren i musikken. Rytmen føles gjennom lange toner, korte toner, og pauser. I tillegg til dette har trykket på tonene betydning – altså betoning. Et eksempel er en rytme med trykk på første tonen, mens de to neste er lette; *Om-pa-pa, om-pa-pa*. Tonene varer like lenge, men trykket på den første tonen gir rytmen en følelse. Disse tre tonene gjentar seg flere ganger, og utgjør rytmen i en vals (Sæther, 2017, s.88, Sæther, 2019, s.31). Det siste grunnelementet jeg skal trekke frem er *tempo*. Tempo handler om hastigheten i musikken. Man kan variere mellom plutselige eller gradvise endringer i tempo. Gradvis økning er noe som ofte skaper spenning, spesielt dersom man kombinerer dette med dynamikk, og styrken øker samtidig. Eksempel på dette kan vi se i *Dovregubbens hall* (Sæther, 2017, s.89, Sæther 2019, s.34-35).

3.1.4 Lek

I rammeplanen (2017, s.20) står det at barnehagen skal bidra til at alle barn opplever glede, spenning og engasjement i lek, både alene og i samspill med andre. Vi skal fremme et miljø der barna kan delta i, og erfare glede i lek. Hungnes (2007, s.31) trekker frem noe Bjørkvold (1989) skriver om barns musikkutfoldelse og lek. Han skriver at barns musikkutfoldelse inneholder flere elementer av lek, og står nærmere begrepet lek enn musikk. Dette er noe jeg selv kjenner igjen, etter å ha lest om temaet og observert barnas uttrykkelse i flere musikalske aktiviteter. Det er nettopp på grunn av lekens kjennetegn i barnas utfoldelse i musikkaktiviteter at jeg har valgt å skrive om lek i denne oppgaven.

I boka til Öhman er det beskrevet seks kjennetegn eller karakteristiske trekk i en lekopplevelse. Ifølge disse oppleves leken som spontan og frivillig, som vil si at det er noe barna foretrekker og har *lyst* å gjøre. Leken er morsom, og oppstår av barnas egne ideer og valg. Den krever et aktivt engasjement, som vil si at barna deltar aktivt med alle sansene og hele kroppen. Öhman skriver også at leken ikke har noen tydelige mål. Man leker for *lekens* skyld, og leken er prosessorientert. Et annet kjennetegn er at den styres av indre motivasjon. Barna har lyst til å leke fordi det er morsomt, ikke fordi de får straff eller belønning av å leke eller ikke leke. Det siste kjennetegnet er at leken gir en følelse av kontroll. Barna kan gjøre ting i leken som de ikke kan gjøre i virkeligheten, og de kan selv bestemme over og kontrollere leken. Det er disse karakteristiske trekkene som avgjør om noe er lek eller ikke (Öhman, 2012, s.76-78).

Sletten og Jørgensen (2021, s.20) skriver at «leken har en verdi i seg selv, og vi må la den oppstå her og nå, uten at den er planlagt, og uten at den skal være til nytte for noe». Lek har sterk tiltrekningskraft, og blir koblet med spenning og lystfølelse. Det er en belønning i seg selv å holde på med leken, fordi den er morsom og drivkraften er i barnet selv. Lek skal være frivillig, «og den kan være fylt av overraskelser, glede, spenning og kontraster» (Øksnes & Sundal, 2018 i Sletten & Jørgensen, 2021, s.21). Når barna er i lek, er det entusiasme, glede og en følelse av fellesskap i leken som gjør at de kun er til stede her og nå, og glemmer tid og sted. Barna leker for lekens skyld (Sletten & Jørgensen, 2021, s.29).

3.2 Sentrale begreper og relevansen til musikk

3.2.1 Samspill, fellesskap og tilhørighet

Samspill, fellesskap og tilhørighet er ord som kommer igjen flere ganger i bacheloroppgaven, derfor skal jeg redegjøre for dem. Det første begrepet jeg skal ta for meg er samspill. Ifølge Store Norske Leksikon kan samspill beskrives som sosial interaksjon med to eller flere aktører, eller at de er i aktivitet med hverandre (Noack & Tjora, 2018). Samspill foregår i daglige situasjoner i barnehagen – både i lek, omsorgssituasjoner og læringssituasjoner. Barn har behov for stimulerende samspill for å utvikle seg optimalt (Kunnskapsdepartementet, 2018, s.7).

Greve skriver at fellesskap betyr at man har en felles interesse. Det trenger ikke innebære andre forpliktelser eller følelser, men at man deler en interesse. Det er flere måter å oppleve et fellesskap på; blant annet som publikummere eller passasjerer på offentlig transport. Vi kan også oppleve fellesskap som deltaker i en gruppe i barnehagen eller i en klasse på skolen. Ettersom slike grupper ikke har søkt sammen av egen vilje på grunn av felles interesser, burde barnehagelærere legge «vekt på å skape fellesskapsfølelse gjennom felles aktiviteter og opplevelser som skal knytte dem tettere sammen» (Greve, 2018, s.262)

Det siste begrepet jeg skal gjøre rede for er tilhørighet. Ifølge det Norske Akademisk Ordbok betyr tilhørighet «det å høre sammen med noe annet, høre til et sted» (NAOB, 2022).

Begrepet tilhørighet er nært beslektet *samhørighet*, som handler om en «følelse eller tilstand av nært fellesskap med noen» (NAOB, 2022). Følelsen av å høre til i en gruppe av jevnaldrende er viktig for barn. Om man blir holdt utenfor kan dette ha store konsekvenser. På grunn av dette blir det en viktig oppgave for barnehagelærere å skape tilhørighet i fellesskap (Johansson, 2021). Ifølge Öhman (2012, s.106) handler tilhørighet om lekens sosiale aspekter. Gleden over å være sammen og imitere og herme etter hverandre gir en følelse av tilhørighet. Ettersom begrepene tilhørighet og *samhørighet* er så nært beslektet, vil jeg referere til begge disse når jeg bruker begrepet tilhørighet. Begge begrepene handler om følelsen av å høre til et *sted*, eller *sammen* med noen.

I rammeplanen står det at barnehagen skal sørge for et inkluderende fellesskap. Alle barn skal erfare å være i positivt samspill med barn og voksne. «Personalet skal støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.23). Positive sosiale relasjoner er viktig for vårt velvære og psykiske helse. Noe som bidrar til å etablere og opprettholde relasjoner med andre

mennesker, og forsterke en gruppefølelse, er musisering og sang. Det å synge sammen kan føre til en følelse av økt tilhørighet, og av «å bli del av et sosialt samhold» (Kulset, 2018, s.48).

Öhman uttrykker at barn viser sin tilhørighet på ulike måter, ved å like de samme tingene, referere til likhet eller ved å dele interesser. «De gir hverandre bekræftelse, ser og smiler til hverandre, tar til seg den andres forslag, prøver å forstå og dele indre bilder, tar hverandre på alvor og utvikler fellesskap og nærhet» (Öhman, 2012, s.107). Greve påpeker at barn har et ønske om å skape mening med jevnaldrende. Han trekker også frem at barn ofte gir uttrykk for å like de samme tingene, gjøre det samme som hverandre eller for å være like, som kan gi dem en følelse av å høre til. Vi kan se et uttrykt ønske om å høre til i imitasjonshandlingen. Med imitasjon menes en gjentakelse av en handling eller bevegelse som en annen gjør – frivillig herming av en handling som de har observert hos andre. Slik imitasjon kan oppstå rett etter observasjonen, eller etter lengre tid. «Imitasjon er et uttrykk for et ønske om å være lik og kan være en måte barna bruker for å få innpass i leken» (Greve, 2018, s.390). Sletten og Jørgensen (2021, s.15) skriver også om barns herming og gjentakelser. Barna gjentar hverandres lekehandlinger, og hermer etter hverandre, noe som kan gi dem en følelse av kontroll. Slike handlinger åpner for et inkluderende samspill, fellesskap, tilhørighet og vennsksapsrelasjoner.

3.2.2 Glede

Grunnen til at jeg har valgt å skrive om glede i denne oppgaven, er fordi det er tett tilknyttet musisering og barns musikalske uttrykk. Bevegelsessanger i barnehagen, for eksempel, synliggjør mange gledesuttrykk hos både barn og voksne (Søbstad, 2018, s.243). Dette er noe jeg vil komme mer inn på i analysekapittelet.

Ifølge følelseskompasset (IPR, 2020) er glede en reaksjon på noe positivt, og en følelse som kommer når man får dekket viktige behov. Glede har også en sosial funksjon. Ved å dele den med andre blir gleden sterkere, og man føler seg mer knyttet sammen. Søbstad (2018, s.243-244) beskriver glede som en spontan og ubevisst respons, som i barn mellom 2-3 år kommer til uttrykk gjennom ansiktet, kroppen og verbalt. Eksempler på dette kan være hopping, dansing, rop, sang, latter, hyl og smil.

I sosiale samspill kan vi se tegn til gruppeglede og gjensynsglede. Lawrence Sherman kaller dette for *group glee*. Gruppeglede settes preg på av hyl, latter, intens fysisk aktivitet og rop. Barna hopper sammen eller løper rundt omkring, og de får følelsen av å være relatert til

hverandre. Det er en viktig del av barnas gleder i hverdagen. Gleden uttrykker sosial samhörighet (Søbstad, 2018, s.244).

Hungnes viser at det er et slektskap mellom begrepene *real joy* og *flow*. *Flow*, oversatt til flyt, er en tilstand vi er i når vi blir så oppslukt og engasjert i det vi holder på med at vi glemmer tid og sted – alt annet blir uten betydning. Det er en nytelsesfull opplevelse, akkurat som lykkefølelsen (Csikszentmihalyi, 1989 i Hungnes, 2007, s.41). Mange av gledene i barns barnehagehverdag er knyttet til samspill og fellesskap med andre barn. Å sende hverandre blikk, le, og gi verbale kommentarer forsterker smilene og latteren hos de andre barna i gruppen som opplever noe som er morsomt sammen. Glede handler om å bruke kroppen og dele opplevelser, og det kan bli mye bråk – men også latter (Søbstad, 2018, s.245).

3.2.3 Relevans til musikk

Jeg har tidligere i dette kapittelet redegjort for begrepene samspill, tilhörighet, glede og fellesskap. Spørsmålet nå er hvilken relevans disse begrepene har i en oppgave om musikk? Relevansen til begrepet samspill sier seg litt selv, da det er barns samspill jeg har undersøkt, og hvilken virkning musikken har. I tillegg til dette er musikk noe som også kan være en viktig kilde til gledes-, fellesskaps- og tilhörighetsfølelsen vår.

Kulset påpeker at sang kan fungere som en slags isbryter i sosiale sammenhenger (Kulset, 2018, s.50). Musisering er noe som ivaretar og involverer flere sosiale funksjoner. Dette blir derfor en aktivitet som er egnet til å dekke sosiale behov som flokkdyr. En av musikkens mange effekter er økning av tilhörighetsfølelsen i en gruppe, noe som er viktig for barns glede i barnehagen (Kulset, 2018, s.51-53). Hungnes (2007, s.9) skriver at barn ned i spedbarnsalder har glede av hverandre, og at de kan skape fellesskap sammen. Musisering er noe som kan være et viktig påfyll til dette fellesskapet.

Sæther skriver at musikk er noe som kan tale direkte til oss, og trekker også frem at det kan fungere som en døråpner eller isbryter i kommunikasjon og felles opplevelser (Sæther & Angelo, 2019, s.16). Når vi musiserer sammen, virker dette sosialiserende, og vi deler følelser. Alder, sosial status og språk har ikke noe å si. Det å synge har også en virkning på hjernen vår; nemlig at det frigjør hormonet oksytocin. Dette er noe som gir oss en følelse av trygghet, glede og avslappethet. I tillegg reduserer det mengden av stresshormonet kortisol i kroppen, så vi føler velvære. Vi føler også et slags fellesskap med de vi musiserer sammen med (Kulset, 2018, s.49).

Hungnes skriver at musikken har som funksjon at den kan gi glede. Den blir også forsterket dersom vi opplever den sammen med noen. Musikken kan være et bindeledd mellom mennesker uavhengig av identitetsmarkører som kjønn, alder og språk. «Musikken gjør at det bobler i oss, og denne gledesfølelsen kan smitte over på andre» (Hungnes, 2007, s.7).

Hungnes (2007, s.28) trekker også frem at det musiske sørger for en god fellesskapsopplevelse, og at musikken ligger mellom barna som et slags usynlig bånd som binder dem sammen. I *Musikk og identitet* står det også at musisering er en sterk kilde til fellesskapsopplevelse. Det å synge sammen kan gi en følelse av å bli oppslukt av noe større uten å måtte oppgi noe av seg selv. Det blir et fellesskap der alle følger sin individuelle stemme og følelser, men også formidler en felles opplevelse. Følelsen av fellesskap blir skapt i et rom som forbinder oss (Ruud, 2019, s.188).

3.3 Småbarn

3.3.1 Paradigmeskiftet og småbarns væremåte

Det har vært et paradigmeskifte, eller en revolusjon, innen forskningen på småbarn. De ble først sett på som passive og lite sosiale, men i dag ser vi dem som aktive og utforskende aktører i sitt eget liv, allerede fra fødselen (Stern, 1985 i Hungnes, 2007, s.32). Også Fredriksen (2013, s.133) og Søbstad (2018, s.242) skriver at småbarn kommuniserer og søker sosiale samspill helt fra fødselen, og at de reagerer på kroppsspråk, ansiktsuttrykk, toneleie og lyder.

Hungnes viser til forskning, og skriver at småbarn kan fungere sammen i grupper, og at de får glede av hverandre (Hungnes, 2007, s.31). De bruker gjerne imitasjon som en måte å utvikle relasjoner på. De etterligner hverandres atferd med en indre opplevelse. Hvis denne handlingen utføres sammen med andre blir det en felles opplevelse (Løkken, 1996 i Hungnes, 2007, s.33).

Termen toddlere og småbarn brukes om hverandre, da de begge omfatter barn under tre år. Krogstad (2018, s.103) beskriver toddlere som spontane og kroppslige, og skriver at de uttrykker en slags kroppslig uro. Merleau-Ponty anser kroppen som menneskets anker i verden, og påpeker at toddlere er estetisk orientert og kommuniserer med hele kroppen. I en vid forståelse av det estetiske, som boka *Småbarnspedagogikk* bruker, vil dette si at barna opplever og erkjenner verden gjennom kroppen, altså gjennom persepsjon. Persepsjon er det vi opplever gjennom sansene våre (Haugen, Løkken & Röthle, 2018, s.12-27). For å utdype mer om estetikk, så betyr dette sanseopplevelse eller «persepsjon og kunnskap vi får gjennom sansene» (Sæther & Angelo, 2019, s.17-18). NDLA beskriver estetisk erfaring som prosessen

når vi er i samspill med omgivelsene, og deltar med hele kroppen. Når barn deltar i praktiske aktiviteter er de helt til stede mens de sanser, føler og gjør seg erfaringer, og glemmer tid og sted (Stai, 2021).

Småbarns «væremåte er fra første stund preget av en aktiv, kroppslig og nysgjerrig utforskertrang» (Sæbø, 2017, s.17). Sletten & Jørgensen (2021, s.14) skriver også at de er kroppslige i væremåten sin, og at de uttrykker seg gjennom den, bruker den i møte med andre, og for å bli forstått. Småbarna bruker alle sansene sine i utforskningen av rommet. De forholder seg spontane til verden, og aktivt til lyd – «både den lyden barnet selv produserer, og det barnet opplever» (Sæther & Angelo, 2019, s.68). De viser med kroppen at de er klar over hverandre, ved å imitere eller herme, og sende hverandre blikk (Greve, 2018, s.390).

3.3.2 Musikk og småbarn

Når vi ser barn i ekstatisk dans til musikk er det som om de blir ladet med energi og livsglede, og kommer til liv gjennom musikk (Hungnes, 2007, s.6). Musikk gir barna mulighet til kroppskontakt og oppdagelse av sin egen kropp gjennom dans og bevegelser av ulike slag. Musikk har også sin rolle når det kommer til samspill og kommunikasjon (Vist, 2018, s.99).

Ifølge Vist (2018, s.90-93) viser toddlerne sin karakteristiske kroppslighet i møte med musikken. Deres omgang med musikken er sanselig og kroppslig sterk, og barna får en fysisk sanseopplevelse med følelsesmessige reaksjoner i sentrum. Toddlerne har også en ganske velkjent dans; den bredbente posituren der de står og gynger opp og ned. I tillegg kan vi kjenne igjen det jeg har nevnt tidligere; den imiterende deltagelsen, der barna hermer etter hverandres handlinger. Denne deltagelsen kan man se når barna synger *noen* av ordene i en sang, eller hermer etter andres dans.

Musikken kan være med på å danne en «ramme rundt felleskap med jevnaldrende» (Ruud, 2019, s.186). Den skaper også en anledning hvor hele samfunn og grupper kan komme sammen, og kjenne en tilhørighetsfølelse. Barna er spontane og sosiale når de forholder seg til hverandre. Dette kan vi se når de beveger seg i flokk og når de starter fellesdans til musikk (Sæther & Angelo, 2019, s.68).

4.0 Analyse og drøfting

I bachelorperioden har jeg gjennomført en rekke observasjoner av barn mellom 1-3 år, og to intervjuer med ansatte på småbarnsavdelingen. I denne delen av oppgaven skal jeg presentere noen av funnene mine, og dette datamaterialet skal jeg tolke og analysere med utgangspunkt i teorien fra forrige kapittel. Før jeg drøfter, ønsker jeg å skrive om musikkens plass i barnehagen, og hvilke holdninger informantene mine har til faget. Fokuset mitt i resten av analysekapittelet vil være på problemstillingen, da jeg skal prøve å finne et svar på *hvordan musikkaktiviteter påvirker samspillet og fellesskapet mellom de yngste barna i barnehagen*.

4.1 Musikkens plass i barnehagen

«Musikkstunden i barnehagen lærer barna å være aktivt deltagende i et fellesskap hvor alle stemmer blir hørt og får plass, samt lytte til og respektere hverandre» (Loinswoirth, 2017).

4.1.1 Holdninger og kompetanse

Informant A har ikke mye *formell* kompetanse når det kommer til musikkfaget, men har mange musikere i familien og det er en viktig hobby for ham. Han har vokst opp i et hjem med instrumenter, noe han forteller har påvirket praksisen ganske mye. Han sier det definerer hans rolle på jobb. I begynnelsen var han opptatt av å spille kjente barnesanger, men etter å ha jobbet en stund og observert flere andre være spontane, følte han seg tryggere. Han begynte å improvisere mer, og musikkkompetansen var veldig til hjelp når det kom til å ta ting på sparket. Nå kan han finne opp egne sanger om barna og hverdagen i barnehagen, noe jeg selv har fått observere i praksis og i bachelorperioden. Informant A forteller at han er veldig glad i musikk, og at han skulle ønske det var musikk hele tiden. Han kan gjerne synge beskjeder til barna, men dette kommer an på hvem som er på jobb og hvilken holdning de har til musikk. I tillegg opplever han at musikk har en positiv virkning på psykisk helse og samspill, og han mener det burde ha en daglig plass i barnehagen.

Informant B forteller at hun ikke har noe annen kompetanse innen musikk enn det hun fikk gjennom utdanningen sin. Hun hadde et halvt år med musikk, dans og drama. Der lærte hun djembetromme, og hadde hovedsakelig mye lek med rytmeinstrumenter. At hun var innom musikk på skolen tror hun har gitt inspirasjon. Selv om hun ikke har mye musikalsk kompetanse, har hun ikke noe imot å synge sammen med barna ved måltidene. Hun synes musikk burde ha en stor plass i barnehagen, ettersom hun erfarer at det bidrar til en enorm fellesskapsfølelse. Det å bevege seg til en rytme er noe alle kan mestre, og noe som burde ha hvert fall en daglig plass.

4.1.2 Musisering og musikkaktiviteter

For å få litt mer innblikk i hva slags musisering som foregår i barnehagen stilte jeg dette spørsmålet: «I hvilke sammenhenger bruker dere musikk i barnehagen?»

Informant A forteller at musikkbruken avhenger av de voksne. De som er mest ivrig på musikk bruker det mye, og da er det musikk til hvert måltid. Det kan også være noe i uteleken; det er flere som slår på bølter eller tar med gitar ut. Det er også noen som setter opp høyttalere ute. Om det settes frem instrumenter, eller om det er figurlek med *Bukkene Bruse* eller duplo, kan det godt være at de voksne kommer med en sang som passer til leken. «I perioder synes jeg musikken er der hele tiden, og at den har veldig stor plass, mens i andre perioder har den liten plass – fordi vi ikke har noen fast samlingsstund som er hver dag til et fast tidspunkt» sier han. Til dette spør jeg om han skulle ønske de hadde faste samlingsstunder. «Det varierer hvilke voksne som jobber sammen» sier han, og forteller at om mange voksne har musikk som en hobby er det ikke nødvendig, men dersom det er motsatt, hadde det vært fint for at det ikke skal bli glemt. Selv finner han alltid tid til musikk.

Informant B forteller at musikk gjerne brukes i måltidsituasjoner, både for å skape fellesskap og felles fokus. Hun forteller også at barna er glade i å sette på musikk på høyttaler og danse til det. I tillegg kan de voksne ha med seg musikken ut – det er flere som spiller gitar som ofte tar den med seg ut i utetida. Dette synes hun er veldig fint. De har også diskofredager, der de prøver å variere i sjanger hver fredag. Dagen jeg hadde intervjuet med henne hadde de hatt jazz som sjanger. Om barna får velge selv går det gjerne i *Bjørnis* og *Paw Patrol*, sier hun. Barna har også tilgang på musikkinstrumenter; de vet hvor de står, og hva de har tilgjengelig. Informanten forteller også at de prøver å finne hverdagslige situasjoner der lyder kan undres over og undersøkes, og at det går mye i slikt.

I observasjonene mine kom det frem at det var minst én musikkaktivitet hver dag – helst flere, til og med. Både barna og de voksne tok initiativ til musikkaktiviteter, noe som viser at det er en interesse hos begge aldersgruppene. Barna kunne finne på å løpe rundt med instrumenter, de kunne sitte og slå på plastbølter, feste en bjelle til armen eller benet, og ha en tamburin rundt halsen. De hadde tilgang til instrumenter, og om de ikke rakk bort til dem, kunne de peke og få hjelp til å få tak i dem. Ofte satte barna seg ned med instrumenter inne på et spesifikt rom: puterommet. Ved måltider var det også alltid en slags musikalsk aktivitet. Det var inne på puterommet og ved spisebordet de fleste musikkaktivitetene foregikk.

Selv om det var mye musikkaktivitet på avdelingen, var det altså mye likhet mellom aktivitetene, og de foregikk ofte på de samme stedene – puterommet og ved måtidene. Dette betyr likevel ikke at de var kjedelige, gjentakende eller av dårlig kvalitet, men heller at det var noe som var populært, og som barna ønsket å gjenta. Selv om de var like, var de ikke helt identiske heller – det var mange variasjoner.

4.2 Musikk og samspill

Spørsmålet jeg ønsket å undersøke ved å gjennomføre intervjuer og observasjoner var hvordan musikken påvirker de yngste barnas samspill og fellesskap. For å finne svar på problemstillingen er vi nødt til å se på det innsamlede datamaterialet i lys av teori. I denne delen vil jeg trekke frem noe av teorien, informantenes synspunkter og mine egne observasjoner fra barnehagen. I avslutningen vil jeg prøve å komme frem til et svar. Til grunnlag for drøftingen har jeg 25 praksisfortellinger, ettersom jeg skrev ned all musiseringen jeg observerte, med utgangspunkt i et helhetlig syn på musikk.

4.2.1 Musikkens tiltrekningskraft

Barn er sosiale helt fra fødselen. De søker hverandres og voksnes samspill, og er aktive og utforskende i tilværelsen sin. Småbarna ønsker å finne mening, og de reagerer på hverandres kroppslige uttrykk, toneleie, lyder og mimikk (Hungnes, 2007, s.31; Fredriksen, 2013, s.133 & Søbstad, 2018, s.242). Dette kan vi kjenne igjen i barnehagehverdagen. Før så vi på barn som objekter og passive i sin egen hverdag, men dette stemmer ikke overens med det vi observerer i dag. Som jeg skrev i teorikapittelet er musisering noe som er med på å etablere og forsterke relasjoner mellom barna, og gruppefølelsen til fellesskapet (Kulset, 2018, s.48). Når vi synger sammen får vi en økt følelse av tilhørighet, og vi er i sosialt samspill med andre. Musisering er avgjørende for å forme tilknytninger. Dette er noe jeg opplevde selv da jeg var yngre, og som jeg har observert blant småbarna i bachelorperioden.

Informant A forteller at musikken gjerne foregår på ett sted, og at barna samler seg rundt musikkaktiviteten. Det virker som om barna har et ønske om å delta i musiseringen, i å spille og synge selv, noe de ikke gjør når det blir gjennomført teaterstykker. Han sier også at det virker som om musikken har en kraft som gjør at barna får lyst til å finne en venn, og at det får dem til å søke sammen i et fellesskap. Det er også typisk at barna holder hender, sender hverandre blikk og smil, danser og hopper sammen. Informant B opplever at barna gjerne er i interaksjon og samspill med de som er ved siden av når det er musisering – spesielt ved matbordet. Hun ser at barna hermer etter hverandre, og at det virker som om følelsen av

fellesskap er viktig. Informanten forteller om en god stemning når de kan slå seg løs sammen til musikken, og at det ikke spiller noen rolle *hvem* man slår seg løs sammen med, så lenge de er sammen.

Jeg kan kjenne igjen alt informantene trekker frem i mine egne observasjoner – spesielt musikkens tiltrekningskraft og det at barna søker sammen og får lyst til å delta. Ved de fleste tilfeller har aktiviteter startet med noen få barn, og endt opp med nærmere 20. Det kan starte med at et barn finner frem en eske med instrumenter, og flere barn kommer til. Det kan også være at en voksen setter seg ned sammen med to barn som holder på med instrumenter; de begynner å spille og synge sammen, og flere barn trekker seg mot musiseringen og viser et ønske om å delta. Musikken danner en ramme for fellesskapet til barna, som Ruud sier (2019, s.186). Det skaper anledninger der barn kan komme sammen og kan kjenne tilhørighetsfølelsen. Jeg har også observert at barn trekkes mot lyder, og ønsker å utforske lydene alene. Om de finner bjeller på gulvet rister de på dem, om de finner en høyttaler som står på holder de den inntil seg og kan kjenne dunkingen fra bassen. Informant B fortalte også at det ikke trengte å være noe annet enn en bie-lyd for å fange interessen til barna, noe hun selv erfarte da de var publikummere på barneteater.

I observasjonene og intervjuene med informantene kommer det frem at musikken fungerer som en slags magnet, og at den har sterk tiltrekningskraft på småbarna, akkurat som leken (Sletten & Jørgensen, 2021). Når musikken settes på søker barna sammen, viser at de er grunnleggende sosiale og har et behov for å høre til, slik jeg nevnte innledningsvis. Barna begynner et samspill der de er i interaksjon med en eller flere av de andre i gruppen, og det oppstår et fellesskap når de er sammen om den samme aktiviteten, av eget initiativ. Musikken ser ut til å gi et godt grunnlag for fellesskap i barnegruppa, og som barnehagelærere skal vi sørge for et inkluderende fellesskap (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.23). Som informant B nevnte, kan alle delta i bevegelsene eller i sangen ut ifra sine egne evner.

Vi kan også se hvor sosiale småbarna er gjennom måten de kommuniserer på i leken. De utveksler ansiktsuttrykk og bruker kroppsspråk, sender blikk, smiler og ler sammen. Det kan være at de griper hverandres hender, hopper opp og ned på samme sted og danser sammen. Barna trekker seg mot musiseringen, viser et ønske om å delta, og generell interesse for lyder. Vi kan tolke det slik at musikken virker som en slags isbryter i kommunikasjon, og at det ivaretar sosiale funksjoner. Det ser ut til å øke tilhørighetsfølelsen og trekke barna sammen, noe Kulset (2018, s.51-53) skrev at det ville gjøre.

Vi kan også se flere av lekens kjennetegn i musiseringen til barna, blant annet at den oppstår frivillig og spontant (Öhman, 2012, s.76-78). Det er ofte barna som tar initiativ til leken ved å begynne med instrumenter, og det er ingen tydelige mål med musiseringen til barna. Det kan se ut til at de musiserer fordi de synes det er artig, og at leken drives videre av deres egen indre motivasjon og ønsket om å delta. Barna kommer inn i en flytsone der de fortaper seg i leken, og ikke noe annet spiller noen rolle (Hungnes, 2007).

4.2.2 Kroppslighet og herming

Det kom frem av flere forfattere i teorikapittelet at småbarna er veldig kroppslige i sin væremåte. De bruker kroppen til å sanse omgivelsene sine, til å bli kjent med verden og uttrykke seg. Ved å herme etter hverandre og sende hverandre blikk viser de at de er klar over hverandre, og uttrykker et ønske om å være lik (Sæbø, 2017; Greve, 2018; Krogstad, 2018; m.fl.). Informantene har også trukket frem denne kroppsligheten blant småbarna i intervjuene. Informant A observerer at barna rister på kroppen, hopper og danser i møte med musikken, og at de sender hverandre blikk og smil i et positivt samspill. Dette gjelder uansett musisering – om det er musikk fra høyttaler, sang, eller instrumentspill. Informant B opplever at barna gjerne vil opp og bruke kroppen når de har sang rundt bordet, spesielt om de voksne inviterer til det. Hun forteller at alle barna hiver seg med om hun begynner å danse og gjøre bevegelser, og at de kan slå seg løs med frie tøyler.

I dansen og barnas andre kroppslige uttrykk kan vi også se lekens kjennetegn. Det virker som om barna danser fordi det er morsomt. Det er ikke til nytte for noe, men krever aktivt engasjement, som vil si at barna deltar med hele kroppen og sansene sine (Öhman, 2012, s.76-78). Det er tydelig i observasjonene at småbarnas kroppslige uttrykk preger musiseringen i barnehagen. Når barna musiserer, engasjerer de kroppen i dansing, risting og hopping. Hvis de sitter på gulvet, beveger de overkroppen til musikken. Blikket er rettet mot musikkilden, og kroppen beveger seg til rytmene og melodien. Noen av barna spiller på instrumenter mens de beveger seg til rytmene. Det kan se ut til at musikken fungerer som en slags impuls, og at den engasjerer til fysisk uttrykk, noe som er standard for småbarn. Toddlerne har en karakteristisk kroppslighet i møte med musikk, som er kroppslig og sanselig sterk (Vist, 2018, s.90-93). Jeg har ved flere anledninger observert deres kroppslige uttrykk i musisering, spesielt den velkjente, bredbente gyngingen til de yngste når de står ved piano.

Flere forfattere nevner også *herming* som typisk for barn. Det uttrykker ønske om å være lik og høre til, og åpner for tilhørighet og fellesskap. Barna får en glede av å være sammen og

herme, og de kan bruke imitasjon til å utvikle relasjoner og skape en felles opplevelse (Greve, 2018; Sletten & Jørgensen, 2021; Öhman, 2012 & Hungnes, 2007). Informant A forteller at flere barn gjør de samme handlingene i musisering; de utveksler smil og blikk, hopper, danser og rister på kroppen. Informant B nevner spesifikt at hun har observert herming; barna hiver seg med når hun begynner med noe, og hun opplever en slags dominoeffekt. Handlingen sprer seg fra ett barn til et annet, og det er gjerne slik man er i interaksjon med hverandre når man er så små, sier hun.

Observasjonene jeg har gjort bekrefter informantenes utsagn og det jeg har lest i teorien om herming i samspillet til barna. De bruker kroppen til å herme, og det kan virke som en av barnas måter å uttrykke ønsket om tilhørighet og fellesskap. Barna kommer sammen som magneter i musikkaktiviteter og hermer etter hverandres dansebevegelser og uttrykk. De vil gjøre de samme tingene, og spille på de samme instrumentene. Dette kan føre til konflikt, men som informant A påpeker, viser slike konflikter et engasjement for aktiviteten og samspillet – noe som er positivt. Jeg har også observert dominoeffekten som informant B trekker frem. Et klassisk eksempel på dominoeffekten er når et barn begynner å riste på hodet, og det sprer seg gjennom hele barnegruppa som ild i tørt gress. Det samme kan gjelde andre bevegelser, handlinger og uttrykk. Ved flere tilfeller har jeg observert imiterende deltagelse i sang, ved at barna deltar på de ordene de kan, som kanskje er de mest gjenkjennelige eller humoristiske. Eksempler på dette, fra observasjonene mine, er i en sang om røde og grønne følelser der barna er med på ordene «do» og «bæsj», og sangen *Oppe på fjellet* der de deltar på ordene «BØ!» i ulik dynamisk styrke. Barna ser på hverandre og gjentar hverandres handlinger, som viser at de er klar over hverandre, setter pris på det den andre gjør, og at de ønsker å delta.

Ut ifra observasjoner, intervjuer og teori er det tydelig at barnas samspill blir preget av kroppslighet og herming i møte med musikken. Dette er noe som er typisk aldersgruppen deres, og de kan bruke herming som innpass i leken. Sæther skriver at barna starter fellesdans til musikk, og at vi slik kan se at de er sosiale når de forholder seg til hverandre (Sæther & Angelo, 2019, s.68). Dette stemmer overens med egne observasjoner, og barna var sosiale ved å danse og bevege seg sammen. Barna ser ut til å bli ladet med energi og livsglede i musikken, som Hungnes påpekte (2007, s.6). Det kan være slik at musikken gjør at de får lyst til å danse og hoppe sammen med andre barn, at de søker hverandre med blikk, herming og kroppslig kontakt. Musikken skaper et slags felles fokus og engasjement for barna, der de kan uttrykke seg sammen gjennom kroppene sine. Musikken har altså en rolle når det kommer til kommunikasjonen i samspillet (Vist, 2018, s.99).

4.2.3 Lek med elementer

I teorikapittelet trakk jeg frem fire musikalske grunnelementer og definerte disse; dynamikk, tempo, rytme og tonehøyde. Sammen påvirker disse elementene spenningen i musikken. (Sæther, 2017, s.88-89 og Sæther & Angelo, 2019, s.28-35). Informant A forteller at han tester ut ulike toner og prøver å endre på sanger underveis. Han improviserer og leker seg med sanger, noe han mener han ikke kunne gjort om det ikke hadde vært for kompetansen hans. Han endrer *Bæ, bæ, lille lam* til moll, og lager en litt annen melodi. Han synger ting skummelt og kan endre sinnsstemningen i sangen. Det blir mye lekenhet med musikken, og det er lettere for han å justere teksten i sangene med kompetansen. Han sier det ofte er tilpasset rytme, og at man kan slenge inn ekstra ord eller navn på barna om man kan rytmen godt nok til at det passer inn. I samtalen med informant B kommer jeg ikke inn på temaet om musikalske grunnelementer.

I observasjonsperioden så jeg flere ganger at de voksne lekte seg med ulike musikalske grunnelementer. I første aktiviteten jeg observerte endret pedagogen dynamikken og tonehøyden ved å veksle mellom sterkt og svakt, lyst og mørkt. Barna responderte ved å spille eller synge på samme måte som pedagogen, og tilpasset seg. Da pedagogen sang eller spilte svakt, ble dansen til barna forsiktig med små bevegelser, som om de var redde for å vekke noen. Når dynamikken økte derimot, ble bevegelsene brå og voldsomme. Volumet på spillingen endret seg også i takt med den voksnes veksling av dynamikk og tonehøyde. Han brukte også dynamikk og tonehøyde som virkemidler når han spilte ulike roller i en improvisert fremvisning av *Hakkebakkeskogen*. Den samme variasjonene av elementer har jeg observert flere ganger.

Pedagogen lekte seg også mye med rytme, og spilte forskjellige rytmer for barna. Han fant rytmer som passet til sanger han ville gjennomføre, og kunne improvisere tekst. Der jeg satt kunne jeg kjenne vibrasjonene i gulvet fra djembetromma da han slo hardt nok, og bare høre slagene når han slo svakere. Det ga meg lyst til å bli med å leke til musikken. Pedagogene varierte tempoet i sangene, noe barna så ut til å finne stor glede i. Ved fruktmåltidene engasjerte de voksne barna i aktivitet med dans eller sang. Flere ganger var dette en sang der de startet rolig, og økte tempoet til teksten var uforståelig. Etter hvert som tempoet økte, gjorde også dynamikken det, noe som så ut til å virke energigivende på barna. Den første gangen jeg observerte dette, var det den voksne som spurte om de skulle gå fortere, men de andre gangene var det barna som etterspurte et høyere tempo.

I observasjonene lærte jeg at barna blir engasjert på flere måter når musikken varierer i dynamikk, tempo, tonehøyde og rytme. Bevegelsene deres blir påvirket, og det samme blir volumet. Jo raskere og sterkere musikken var, jo mer energiske var barna. De smilte, lo og ristet mye på kroppen. Ved å endre tonehøyder fikk de voksne også frem latter i barna. Det fungerte som en oppmerksomhetsgriper, og kunne roe barna da de var urolige eller utålmodige, noe de voksne gjorde flere ganger – spesielt ved fruktmåltider. De voksne kan ty til musikken når de trøster barna, ved å nynne eller synge lavt mens de stryker dem på ryggen. De kan også sette i gang musikkaktiviteter for å endre energien fra negativ til positiv, noe informant B opplever at musikken gjør.

4.2.4 Barnas musikkglede

Vi skal fremme miljøer for barn der de kan delta i, og erfare glede i lek (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.20). Småbarn fungerer godt sammen i grupper, og har glede av hverandres samspill (Hungnes, 2007, s.31). De kan sammen skape et fellesskap med felles interesser, noe jeg har observert at de gjør når de musiserer sammen. Gruppegleden er en viktig kilde til barnas gledesfølelse i barnehagen, og det er så fint å se at musikken trekker dem sammen som magneter til et kjøleskap. De musiserer sammen, enten ved å synge, danse eller spille på instrumenter. Musisering er noe som kan være et viktig påfyll til fellesskapet, og gjennom barnas bevegelsessanger kan vi se deres gledesuttrykk (Søbstad, 2018, s.243). Ved å dele gleden med andre blir den sterkere, og man føler seg mer knyttet sammen (IPR, 2020). Dette er noe jeg føler stemmer overens med det jeg har observert i barnehagen, da barna gjerne utveksler mye smil, latter, hyl og rop når de finner sammen i musiseringen. Som vi alle vet er smil smittsomt, og når barna er sammen sprer smilene seg utover gruppa.

Toddlernes gledesuttrykk kommer frem gjennom mimikk, kroppen og verbalt. Vi kan se det i hopping, dansing, roping, synging, latter og smil (Søbstad, 2018, s.243-244). Når barna viser tegn til glede, kan vi også kjenne igjen tegnene til flytsonen. Dette er en tilstand hvor vi er oppslukt og engasjert i det vi holder på med, og glemmer tid og sted. Det er en nytelsesfull opplevelse (Csikszentmihalyi, 1989 i Hungnes, 2007, s.41). Jeg har nevnt tidligere at barna ser ut til å komme inn i en slags flyt i sin lek med musikk. De lever seg inn i bevegelsene og syngingen, og uttrykker glede på ulike måter. Samspillet er preget av glede, entusiasme og en følelse av fellesskap, noe som også preger leken til barna (Sletten & Jørgensen, 2021, s.29). Dette kommer også frem i intervjuene. Informant A forteller at barna rister med kroppen og kommer med store smil, uansett musisering. Han sier han sanser en glede. Han ser barn som hopper og flirer og koser seg med musikken, og at når nye barn kommer inn samme rom

utveksles blikk og smil, og det oppleves som et fellesskap. Han mener at musikk fører til positive samspill med mye smil, latter, glede og bevegelse. Informant B forteller også at hun føler musikk gir barna glede. De er glade i lyd, og musikk kan gjerne vri negativ stemning til noe positivt. Hun sier at barna kan få fine opplevelser, kan le og bevege seg sammen. Lyder skaper begeistring, og hun opplever generelt god stemning når de setter i gang musiske aktiviteter rundt bordet. Det gjør noe med fellesskapsfølelsen.

Som jeg nevnte i teorikapittelet er gledene i barns hverdag gjerne knyttet til samspillet og fellesskapet med andre barn, og musiseringen er en viktig kilde til denne gleden. Gleden og flytsonen preger barnas musiske samspill i barnehagen. De smiler til hverandre mens de sitter med hvert sitt instrument, søker sammen i dans eller fysisk aktivitet til musikken, og latteren ligger lett over barnegruppene. Barna fortaper seg i leken og lever seg helt inn i det de holder på med. Spesielt når pedagogene leker med grunnelementene, og tempoet og dynamikken blir høy, kan vi se intens fysisk aktivitet og mye rop, latter og smil. Disse tegnene er å kjenne igjen i all musiseringen jeg har registrert, og det er tydelig at barna føler på gruppegleden som Søbstad (2018, s.244-245) beskriver. Gruppegleden uttrykker sosial tilhørighet, og det er tydelig at barna føler tilhørighet med de andre mens de musiserer. Barna ser ut til å leve seg helt inn i leken, og komme inn i en slags flytzone der de ikke tenker på det som skjer rundt, og de ikke bryr seg om *hvem* de er sammen med. Gleden er en viktig del av barns hverdag.

5.0 Oppsummering og avslutning

I arbeidet med bacheloroppgaven vil jeg si at jeg har lært mye. Spesielt om hvordan småbarna reagerer på musikk. Det er flere temaer jeg kunne tenke meg å dekke i denne oppgaven – spesielt voksenrollens påvirkning og betydning. Jeg observerte at leken ble brutt opp om den voksne ble distraheret, og at kompetansen til den voksne hadde mye å si for hva slags samspill det ble. Jeg stilte også spørsmål i intervjuene som jeg kunne tenke meg å diskutere mer i bacheloroppgaven; «Hvordan påvirker musikkkompetansen din praksis?» Dessverre har jeg måttet begrense meg på grunn av mengden ord. Jeg har dermed valgt å trekke frem fire måter musikken påvirker barnas samspill, selv om det definitivt er flere. Nå er spørsmålet om jeg klarer å svare på problemstillingen; *Hvordan påvirker musikkaktiviteter samspillet og fellesskapet mellom de yngste barna i barnehagen?*

Det er tydelig at musikken har sterk tiltrekningskraft på barna. Den gjør at barna samler seg i et fellesskap og samspill rundt en aktivitet. Musiseringen øker tilhørighetsfølelsen, og barna får oppleve seg selv i relasjon med andre. Barna er sosiale og søker sammen ellers, men når

musikken kommer på, ser det ut til å fungere nesten som en magnet og en isbryter i kommunikasjonen. Det eneste som gjorde at aktiviteten ble brutt opp var om barna ble hentet, eller den voksne ble distraheret fordi de måtte ordne i konflikter. Likevel ble barna engasjerte igjen så snart musikken startet opp på nytt. Musikken ser også ut til å ha virket energigivende og engasjerende på samspillet, og barna var veldig kroppslige og fysisk aktive i uttrykkene sine. De søkte sammen for å danse eller hoppe, sendte hverandre blikk og hermet mye etter hverandre. Det er en fin måte for barna å vise at de ser hverandre, og liker det den andre gjør. Herming og kroppslighet er typisk interaksjon mellom småbarna.

Det at pedagogen lekte seg med musikkens grunnelementer hadde også virkning på barnas samspill. Variasjoner i elementene førte til ulike grader av engasjement, og gjorde at barna levde seg mer inn i musikkens bølgende endringer. Ved å veksle på å synge lavt, høyt, sterkt og svakt dro pedagogene frem latter og ulike bevegelser fra barna, og samspillet fikk et fysisk aktivt preg der barna fortapte seg i leken. Musikken gjorde òg at samspillene fikk et *positivt* preg, der barna uttrykte glede på forskjellige måter. Barna vekslet smil med hverandre, lo, danset, ropte og sang sammen. Det at alle disse er tegn på glede, sier jo også noe om at musikk ikke bare gir glede, men også er uttrykk for glede. Jeg opplevde også at musikken var med på å endre energien i gruppa fra negativ til positiv ved flere anledninger, og at musikken på denne måten kan brukes som et verktøy.

Det er mange måter musikken kan påvirke samspillet, men med utgangspunkt i det jeg har dekket i bacheloroppgaven vil jeg si at musikk gir samspillet mellom barn et positivt preg. Barna kommer sammen i lek, noe som sørger for en fellesskaps- og tilhørighetsfølelse, og som Hungnes (2007, s.28) skriver, ligger musikken som et usynlig bånd som binder dem sammen. Med musikken kommer barna inn i en flytsone, og de føler og uttrykker glede gjennom musiseringen. De kommuniserer med kroppen i en aktivitet som engasjerer og inspirerer til samspill.

6.0 Litteraturliste

- Bergsland, M.D. & Jæger, H. (2014). Kapittel 3: Bacheloroppgaven. I M.D: Bergsland & H. Jæger (Red.). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. (s.51-88). Cappelen Damm Akademisk.
- Bjørkvold, J-R. (2007). *Det musiske menneske*. (8.utgave). Freidig Forlag.
- Det Norske Akademi for Språk og Litteratur. (2022). Samhørighet. I *Det Norske Akademis Ordbok*. Hentet 04.04.22 fra <https://naob.no/ordbok/samhoerighet>
- Det Norske Akademi for Språk og Litteratur. (2022). Tilhørighet. I *Det Norske Akademis Ordbok*. Hentet 04.04.22 fra <https://naob.no/ordbok/tilhoerighet>
- Fredriksen, B.C. (2013). *Begripe med kroppen: Barns erfaringer som grunnlag for all læring*. Universitetsforlaget
- Frønes, M.H. (2019). *Den observerende barnehagelæreren*. Fagbokforlaget.
- Greve, A. (2018). Kapittel 20: «La oss leve for hverandre». I V. Glaser, K.H. Moen: Mørreaunet & F. Søbstad (Red.). *Barnehagens grunnsteiner: Formålet med barnehagen*. (2.utgave. s.261-270). Universitetsforlaget.
- Greve, A. (2018). Kapittel 20: Barns vennskap og jevnaldningsrelasjoner. I V. Glaser, I. Størksen & M.B. Drugli (Red.). *Utvikling, lek og læring i barnehagen: Forskning og praksis*. (2.utgave. s.383-400). Fagbokforlaget.
- Haugen, S., Løkken, G. & Röthle, M. (2018). Kapittel 1: Hvordan blir småbarnspedagogikk til? I S. Haugen, G. Løkken & M. Röthle (Red.). *Småbarnspedagogikk: Fenomenologiske og estetiske tilnærminger*. (2.utgave, s.13-27). Cappelen Damm Akademisk.
- Hungnes, Å.K. (2007). «Danse la'me dåkk!»: en studie av musisk utfoldelse blant barn i alderen 1-3 år. (s:142). DMMH's publikasjonsserie.
- Instituttet for Psykologisk Rådgivning (IPR, 2020). *Glede*. Følelseskompasset. Hentet 04.04.22 fra <https://www.folelseskompasset.no/informasjon/ulike-folelser/glede/>
- Johannessen, A., Tufte, P.A. & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. (5.utgave). Abstrakt Forlag.

- Johansson, E. M. (10.12.2021). *Tilhørighet i barnehagen*. Universitetet i Stavanger. Hentet 04.04.22 fra <https://www.uis.no/nb/forskning/tilhorighet-i-barnehagen>
- Krogstad, A. (2018). Kapittel 6: De yngste barnas språk. I S. Haugen, G. Løkken & M. Røthle (Red.). *Småbarnspedagogikk: Fenomenologiske og estetiske tilnærminger*. (2.utgave, s.102-117). Cappelen Damm Akademisk.
- Kulset, N.B. (2018). *Din musikalske kapital*. Universitetsforlaget.
- Kunnskapsdepartementet (2017). *Rammeplan for barnehagen: forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Utdanningsdirektoratet. Hentet 18.03.22 fra <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Kunnskapsdepartementet (2018). *Trivselsveileder: Barns trivsel – voksnes ansvar*. Utdanningsdirektoratet. Hentet 04.04.22 fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/trivselsveileder/>
- Loinsworth, S. (20.01.2017). Stor verdi av regelmessig musikk og sang i barnehagen. I *barnehage.no*. Hentet 19.04.22 fra <https://www.barnehage.no/barnas-musikkteater-forskning-kronikk/stor-verdi-av-regelmessig-musikk-og-sang-i-barnehagen/103017>
- Noack, T. & Tjora, A. (21.11.2018). Samhandling. I *Store Norske Leksikon*. Hentet 04.04.22 fra: <https://snl.no/samhandling>
- Ruud, E. (2019). *Musikk og identitet*. (2.utgave). Universitetsforlaget.
- Sletten, B.O. & Jørgensen, Å.E. (2021). *Forstå de yngste barnas lek i barnehagen*. Fagbokforlaget.
- Stai, S. (01.06.21). Praktisk-estetiske aktiviteter. *NDLA*. Hentet 04.04.22 fra <https://ndla.no/article/31608>
- Sæbø, A.B. (2017). Kapittel 1: Kunstfagenes plass i barnehagen. I K. Bakke, C. Jenssen & A.B. Sæbø (Red.). *Kunst, kultur og kreativitet: Kunstfaglig arbeid i barnehagen*. (2.utgave, s.17-46). Fagbokforlaget.
- Sæther, M. & Angelo, E. (2019) *Barnet og musikken: Innføring i musikkpedagogikk for barnehagelærerstudenter*. (3.utgave). Universitetsforlaget.

- Sæther, M. (2017). Kapittel 3: Musikk og estetiske prosesser i barnehagen. I K. Bakke, C. Jenssen & A.B. Sæbø (Red.). *Kunst, kultur og kreativitet: Kunstfaglig arbeid i barnehagen*. (2.utgave, s.79-104). Fagbokforlaget.
- Søbstad, F. (2018). Kapittel 18: Trivsel og glede i barnehagen. I V. Glaser, K.H. Moen, S. Mørreaunet & F. Søbstad (Red.). *Barnehagens grunnsteiner: Formålet med barnehagen*. (2.utgave, s.240-249). Universitetsforlaget.
- Thagaard, T. (2018) *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitative metoder*. (5. utgave). Fagbokforlaget
- Tjora, A. (2010). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Gyldendal Akademisk.
- Vist, T. (2012). Kapittel 9: Når rytmene ler og tonene gråter – musikalske muligheter for følelseskunnskap. I T. Vist & M. Alvestad (Red.). *Læringskulturer i barnehagen: Flerfaglige forskningsperspektiver*. (s.188-215). Cappelen Damm Akademisk.
- Vist, T. (2018). Kapittel 28: Musikk i barnehagen – følelser, fellesskap, kunnskap. I V. Glaser, I. Størksen & M.B. Drugli (Red.). *Utvikling, lek og læring i barnehagen: Forskning og praksis*. (2.utgave. s.503-522). Fagbokforlaget.
- Vist, T. (2018). Kapittel 5: I lyden bor barnet, i barnet bor lyde. I S. Haugen, G. Løkken & M. Røthle (Red.). *Småbarnspedagogikk: Fenomenologiske og estetiske tilnærminger*. (2.utgave, s.85-101). Cappelen Damm Akademisk.
- Öhman, M. (2012). *Det viktigste er å få leke*. Pedagogisk Forum.

7.1 Informasjon- og samtykkeskjema

DronningMaudsMinne

HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Musikk i barnehagen»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å sette et søkelys på bruken av musikk i barnehagen, og hvordan musikk kan påvirke samholdet i barnegruppa. I dette skrevet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å lære mer om hvordan vi kan bruke musikk i barnehagen, og hvordan barna responderer på musikk. Spesielt kommer jeg til å gå inn på hvordan musikken kan påvirke forholdet mellom barna, eller samholdet/følelsen deres av tilhørighet i en gruppe.

Problemstillingen lyder slik (med forbehold om endringer):

«Hvordan kan musikk lede til en samlet barnegruppe, og gi en følelse av fellesskap?»

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at jeg får observere musiske aktiviteter på avdelingen, samt intervju.

Observasjonene vil foregå i en periode på 1-3 uker på småbarnsavdelingen, etter avtale. Her vil fokuset være på hvordan musikk tas i bruk i barnehagen, og hvordan barna responderer. Observasjonsmetodene jeg vil ta i bruk er; episodebeskrivelse og praksisfortelling. Episodebeskrivelse og praksisfortelling er ganske like, og har ganske like prinsipper som løpende protokoll, med krav om nøyaktighet, og at man må være skjerpet og til stede. Man skal skrive ned så mye som mulig om en hendelse som oppstår, og det er ikke alltid planlagte observasjoner. Man skriver notater og gjør det til en praksisfortelling, for deretter å reflektere rundt situasjonen i etterkant (Frønes, 2019).

Intervjuene kommer til å handle om deres bruk av musikk i barnehagen, og hvilke tanker dere har rundt det personlig, og faglig. Dette kan ta ca. 30-60 minutter, også etter avtale med dere. Her sender jeg en intervjuguide på forhånd, så fort denne er utformet, slik at dere kan forberede dere om ønskelig.

Alle observasjoner som gjøres blir anonymiserte, så ingen navn vil bli nevnt i bacheloroppgaven eller notater. Det eneste som vil bli nevnt er eventuelt kjønn og alder på barna. Foreldre kan få mine kontaktdetaljer, om de ønsker å få høre om prosjektet på forhånd.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

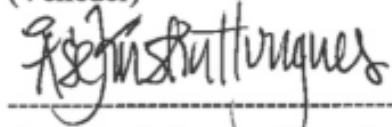
Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene til formålene jeg har fortalt om i dette skrevet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes 10.04.22.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
(Veileder)

Samtykkeerklæring

Student

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Musikk i barnehagen*. Jeg samtykker til:

å delta i observasjoner og intervju

Dato: 24.03.22

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.

7.2 Intervjuguide

Først og fremst ønsker jeg å takke for at du lar deg intervjuet. Intervjuet er helt frivillig, og du kan trekke ditt samtykke når som helst. Dersom du velger å gjøre dette, vil intervjuet avsluttes og opplysninger vil bli slettet. Dette er et helt anonymt intervju, og ingen opplysninger vil kunne spores tilbake til deg.

For å klargjøre begrepsbruken i intervjuet, mener jeg både sanglek, sang, dans til høyttalermusikk og instrumentlek når jeg skriver musikk.

Som jeg har nevnt i tidligere kommunikasjon skriver jeg en bacheloroppgave om musikkens virkning på barn i barnehagen. Med utgangspunkt i dette temaet har jeg utarbeidet noen spørsmål. Selv om jeg har satt noen spørsmål, håper jeg at du føler deg fri til å gi de opplysninger du måtte ønske, og at vi kan ha en dialog underveis.

Spørsmål:

- Hva slags kompetanse har du innen musikkfaget?
 - o Hvordan tror du dette påvirker *din* praksis i barnehagen?
- Hvordan tror du kompetansenivå innenfor musikkfaget påvirker musikkinnholdet i barnehagen?
- Hvilken plass synes du musikk burde ha i barnehagen?
 - o Hvilken plass har musikk i deres barnehage?
- I hvilke sammenhenger bruker dere musikk i barnehagen?
 - o Hvordan brukes musikk i de ulike sammenhengene?
- Hvordan reagerer barna på musikk?
 - o Fysisk? Psykisk?
 - o Hvilke observasjoner har du gjort deg av dette?
 - o Har dere hatt samtaler om dette i personalet?
 - o Hvordan bygger dere videre på dette i barnehagen?
- På hvilken måte opplever du at musikken påvirker samspillet mellom barna?

- Eventuelt også mellom barna og de ansatte?
- Hvordan bygger dere på barns medvirkning når det kommer til musikk?
 - Valg av musikk?
 - Dans?
 - Aktivitet?
- Hvem er det som oftest initierer musikksamspillet?
 - Hva slags samspill resulterer dette i?
- Hvordan påvirker du som pedagog musikksamspillet?
- Har min tilstedeværelse som observatør i barnehagen påvirket deres musikkpraksis i prosjektperioden?
 - Hvordan?

